LAW, POLICY AND SOCIETY ПРАВО, ПОЛИТИКА И ОБЩЕСТВО - HUQUQ, SIYOSAT VA JAMIYAT
ILMIY-TAHLILIY JURNAL
Issue - 11(2026) / ISSN 3030-3052 Available at www.uznauka.uz

XALQARO TERRORIZM XALQARO JINOYAT SIFATIDA

G‘afforov Sardor Qahhor o‘g‘li
Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquq va sud himoyasi fakulteti 1-kurs talabasi
Elektron pochta: G‘afforovSardor@icloud.com

Annotatsiya. *Mazkur maqolada xalqaro terrorizmning mazmun-mohiyati, uning xalqaro jinoyat sifatidagi huquqiy tabiati, xalqaro huquq normalarida terrorizmga qarshi kurashish mexanizmlari hamda davlatlarning ushbu jinoyatga qarshi hamkorligi tahlil qilinadi. Shuningdek, xalqaro terrorizmning zamonaviy shakllari, uning xalqaro tinchlik va xavfsizlikka tahdidi, terrorchilik harakatlari uchun javobgarlik masalalari yoritiladi.*

Kalit so‘zlar: *xalqaro terrorizm, xalqaro jinoyat, xalqaro huquq, terrorchilik harakati, xalqaro xavfsizlik, BMT, davlatlar hamkorligi, jinoiy javobgarlik.*

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ТЕРРОРИЗМ КАК МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРЕСТУПЛЕНИЕ

Гаффоров Сардор Каххор угли
Студент 1 курса факультета бизнес-права и судебной защиты
Ташкентского государственного юридического университета
Электронная почта: G‘afforovSardor@icloud.com

Аннотация. В данной статье анализируются содержание и сущность международного терроризма, его правовая природа как международного преступления, механизмы борьбы с терроризмом в нормах международного права, а также сотрудничество государств в борьбе с этим преступлением. Также освещаются современные формы международного терроризма, его

LAW, POLICY AND SOCIETY ПРАВО, ПОЛИТИКА И ОБЩЕСТВО - HUQUQ, SIYOSAT VA JAMIYAT
ILMIY-TAHLILIY JURNAL
Issue - 11(2026) / ISSN 3030-3052 Available at www.uznauka.uz

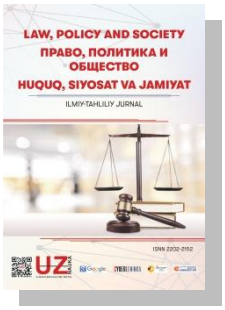

угроза международному миру и безопасности, вопросы ответственности за террористические акты.

Ключевые слова: международный терроризм, международное преступление, международное право, террористический акт, международная безопасность, ООН, сотрудничество государств, уголовная ответственность.

INTERNATIONAL TERRORISM AS AN INTERNATIONAL CRIME

Gafforov Sardor Qahhor ugli
1st-year student, Faculty of Business Law and Judicial Defense, Tashkent State University of Law
E-mail: G‘afforovSardor@icloud.com

Abstract. This article analyzes the essence of international terrorism, its legal nature as an international crime, the mechanisms for combating terrorism under international law, and cooperation among states in countering this crime. It also examines modern forms of international terrorism, its threat to international peace and security, and issues of liability for terrorist acts.

Keywords: international terrorism, international crime, international law, act of terrorism, international security, UN, cooperation of states, criminal liability.

KIRISH. Bugungi globallashuv jarayonida xalqaro xavfsizlikni ta’minlash dunyo hamjamiyati oldida turgan eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, xalqaro terrorizm davlatlarning siyosiy barqarorligi, iqtisodiy taraqqiyoti, ijtimoiy osoyishtaligi va fuqarolarning xavfsizligiga jiddiy tahdid soluvchi murakkab hodisaga aylangan. Xalqaro terrorizm faqat bitta davlat hududida sodir

Issue - 11(2026) / ISSN 3030-3052 Available at www.uznauka.uz

etiladigan jinoyat bo‘lib qolmay, balki bir nechta davlat manfaatlariga, xalqaro tashkilotlar faoliyatiga va umuminsoniy qadriyatlarga zarar yetkazishi mumkin. Uning transmilliy xususiyati terrorchilik guruhlarining turli mamlakatlarda faoliyat yuritishi, moliyaviy mablag‘larni xalqaro miqyosda jalb qilishi va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishida namoyon bo‘ladi. Shu sababli xalqaro terrorizmga qarshi kurashish nafaqat alohida davlatlarning ichki siyosati, balki xalqaro huquqning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

ASOSIY QISM (MUHOKAMA VA NATIJA). 1. Xalqaro terrorizm tushunchasi va uning asosiy xususiyatlari. Terrorizm — aholida qo‘rquv va vahima uyg‘otish, davlat organlari yoki xalqaro tashkilotlar faoliyatiga ta’sir ko‘rsatish, muayyan siyosiy, mafkuraviy yoki boshqa maqsadlarga erishish uchun zo‘ravonlik ishlatish yoki zo‘ravonlik bilan tahdid qilish orqali amalga oshiriladigan ijtimoiy xavfli faoliyatdir. Xalqaro terrorizm esa bir davlat chegarasidan tashqariga chiqadigan, bir nechta davlat manfaatlariga daxldor bo‘lgan yoki xalqaro tinchlik va xavfsizlikka tahdid soladigan terrorchilik faoliyatini anglatadi. Xalqaro terrorizmning quyidagi asosiy xususiyatlarini ajratib ko‘rsatish mumkin:

Birinchidan, transmilliy xususiyatga ega. Terrorchilik faoliyati bir davlat hududida boshlanib, boshqa davlat hududida davom etishi mumkin.

Ikkinchidan, siyosiy yoki mafkuraviy maqsadlarni ko‘zlaydi. Terrorchilik tashkilotlari ko‘pincha davlat hokimiyatiga ta’sir o‘tkazish, jamiyatda beqarorlik keltirib chiqarish yoki muayyan g‘oyalarni majburan singdirishga intiladi.

Uchinchidan, xalqaro xavfsizlikka tahdid soladi. Bunday harakatlar tinch aholining hayoti, davlatlarning suvereniteti va xalqaro munosabatlar barqarorligiga zarar yetkazadi.

LAW, POLICY AND SOCIETY ПРАВО, ПОЛИТИКА И ОБЩЕСТВО - HUQUQ, SIYOSAT VA JAMIYAT
ILMIY-TAHLILIY JURNAL
Issue - 11(2026) / ISSN 3030-3052 Available at www.uznauka.uz

To‘rtinchidan, tashkiliy va moliyaviy jihatdan murakkab tuzilishga ega bo‘lishi mumkin. Terrorchilik guruhlari noqonuniy moliyalashtirish, qurol-yarog‘ savdosi va boshqa jinoyatlardan foydalanishi ehtimoli mavjud. Demak, xalqaro terrorizmning eng muhim jihati uning faqat alohida davlat doirasida emas, balki xalqaro hamjamiyat miqyosida xavf tug‘dirishidir.

2. Xalqaro terrorizmning xalqaro jinoyat sifatidagi huquqiy tabiati. Xalqaro terrorizm xalqaro huquqning muhim muammolaridan biri hisoblanadi. Biroq xalqaro huquqda terrorizmning barcha ko‘rinishlarini qamrab oluvchi yagona universal ta’rif mavjud emas. Shu sababli davlatlar terrorchilikning muayyan shakllarini xalqaro konvensiyalar orqali taqiqlash va ularga qarshi kurashish mexanizmlarini ishlab chiqqan. Xalqaro huquqda terrorchilik bilan bog‘liq jinoyatlar xalqaro shartnomalar asosida tartibga solinadi. Masalan, 1970-yildagi Havo kemalarini noqonuniy egallab olishga qarshi kurashish to‘g‘risidagi Gaaga konvensiyasi, 1971-yildagi Fuqaro aviatsiyasi xavfsizligiga qarshi noqonuniy harakatlarga qarshi kurashish to‘g‘risidagi Monreal konvensiyasi hamda 1997-yildagi Bombali terrorizmga qarshi kurashish to‘g‘risidagi xalqaro konvensiya shular jumlasidandir [6]. 1999-yilda qabul qilingan Terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashish to‘g‘risidagi xalqaro konvensiya ham ushbu jinoyatga qarshi kurashishda muhim huquqiy asos hisoblanadi [5]. Xalqaro terrorizmning huquqiy tabiati haqida so‘z yuritganda, xalqaro jinoyatlar va xalqaro xarakterdagi jinoyatlar o‘rtasidagi farqni ham hisobga olish lozim. Xalqaro xarakterdagi jinoyatlar xalqaro shartnomalar asosida davlatlar tomonidan jinoyat deb belgilanadi va ularga qarshi davlatlararo hamkorlik mexanizmlari qo‘llaniladi. Terrorchilik harakatlari, odatda, aynan shu turdagi jinoyatlar sirasiga kiradi. Ayrim terrorchilik harakatlari, agar tegishli huquqiy va faktik shartlar mavjud bo‘lsa,

LAW, POLICY AND SOCIETY ПРАВО, ПОЛИТИКА И ОБЩЕСТВО - HUQUQ, SIYOSAT VA JAMIYAT
ILMIY-TAHLILIY JURNAL
Issue - 11(2026) / ISSN 3030-3052 Available at www.uznauka.uz

insoniyatga qarshi jinoyatlar yoki urush jinoyatlari sifatida ham baholanishi mumkin. Shu o‘rinda Xalqaro jinoiy sudning 1998-yildagi Rim statutini ham ta’kidlash zarur. Mazkur statutda terrorizm alohida mustaqil jinoyat sifatida ko‘rsatilmagan. Biroq terrorchilik harakati muayyan shartlar asosida statutda nazarda tutilgan boshqa xalqaro jinoyatlar tarkibiga kirishi mumkin [9].

3. Xalqaro terrorizmga qarshi kurashishda BMTning o‘rni. Birlashgan Millatlar Tashkiloti xalqaro terrorizmga qarshi kurashishda markaziy o‘rin tutadi. BMT xalqaro tinchlik va xavfsizlikni saqlash, davlatlar o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish va terrorchilik faoliyatining oldini olishga qaratilgan qator hujjatlarni qabul qilgan [4]. 2001-yil 11-sentabr voqealaridan so‘ng BMT Xavfsizlik Kengashi tomonidan 1373-sonli rezolyutsiya qabul qilindi. Ushbu hujjat davlatlarga terrorizmni moliyalashtirishning oldini olish, terrorchilik faoliyatida ishtirok etgan shaxslarni javobgarlikka tortish hamda davlatlar o‘rtasidagi axborot almashinuvini kuchaytirish majburiyatlarini yukladi [7]. Bundan tashqari, BMTning 2006-yilda qabul qilingan Global aksilterror strategiyasi xalqaro terrorizmga qarshi kurashishning kompleks yondashuvini belgilab berdi. Mazkur strategiya to‘rtta asosiy yo‘nalishni qamrab oladi: terrorizmning tarqalishiga sabab bo‘luvchi shart-sharoitlarni bartaraf etish; terrorchilik harakatlarining oldini olish va ularga qarshi kurashish; davlatlarning terrorizmga qarshi kurashish salohiyatini oshirish; inson huquqlari va qonun ustuvorligini ta’minlash [8]. BMTning ushbu faoliyati xalqaro terrorizmga qarshi kurashish faqat kuch ishlatish choralaridan iborat emasligini ko‘rsatadi. Bunda huquqiy, siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy choralar ham muhim ahamiyat kasb etadi [10].

4. Xalqaro terrorizm uchun javobgarlik va davlatlararo hamkorlik. Xalqaro terrorizmga qarshi kurashishda jinoiy javobgarlik muhim ahamiyatga ega.

LAW, POLICY AND SOCIETY ПРАВО, ПОЛИТИКА И ОБЩЕСТВО - HUQUQ, SIYOSAT VA JAMIYAT
ILMIY-TAHLILIY JURNAL
Issue - 11(2026) / ISSN 3030-3052 Available at www.uznauka.uz

Terrorchilik harakatlarini sodir etgan, ularni tashkil qilgan, moliyalashtirgan yoki amalga oshirilishiga ko‘maklashgan shaxslar milliy qonunchilik va tegishli xalqaro shartnomalar asosida javobgarlikka tortilishi mumkin. Xalqaro huquqda terrorchilik jinoyatlariga qarshi kurashishda bir qator muhim prinsiplar mavjud. Jumladan, jinoyatchilarni topshirish yoki jinoiy javobgarlikka tortish prinsipi alohida ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvga ko‘ra, tegishli xalqaro konvensiyalarda nazarda tutilgan shartlar asosida jinoyatda gumon qilinayotgan shaxsni topshirmagan davlat uning ishini o‘z vakolatli organlariga jinoiy ta’qib uchun yuborishi lozim. Shuningdek, davlatlar axborot almashinuvi, o‘zaro huquqiy yordam ko‘rsatish va jinoyatchilarni topshirish mexanizmlarini takomillashtirish yo‘nalishlarida hamkorlik qilishi zarur.

5. O‘zbekiston Respublikasida xalqaro terrorizmga qarshi kurashishning huquqiy asoslari. O‘zbekiston Respublikasida terrorizmga qarshi kurashish davlat xavfsizligi va jamoat tartibini ta’minlashning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi [1]. O‘zbekiston Respublikasining 2000-yil 15-dekabrdagi “Terrorizmga qarshi kurash to‘g‘risida”gi Qonuni ushbu sohadagi asosiy huquqiy hujjatlardan biridir [2]. Mazkur qonunda terrorizmga qarshi kurashishning huquqiy asoslari, asosiy prinsiplari, davlat organlarining vakolatlari va tegishli choralarni amalga oshirish tartibi belgilangan. Bundan tashqari, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksida terrorizm, terroristik faoliyat bilan bog‘liq jinoyatlar hamda ularni moliyalashtirish uchun jinoiy javobgarlik nazarda tutilgan [3]. O‘zbekiston xalqaro terrorizmga qarshi kurashish borasida BMT va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qiladi. Shuningdek, mintaqaviy xavfsizlikni mustahkamlash, terrorchilik va ekstremistik tahdidlarning oldini olish, yoshlar o‘rtasida huquqiy madaniyatni oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga

oshirilmoqda. Ayniqsa, profilaktik tadbirlar, ta'lim-tarbiya, aholining huquqiy savodxonligini oshirish va yoshlarni turli buzg'unchi g'oyalardan himoya qilish xalqaro terrorizmga qarshi kurashishning muhim yo'nalishlari hisoblanadi.

6. Zamonaviy sharoitda xalqaro terrorizmning yangi tahdidlari. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi xalqaro terrorizmning yangi shakllarini yuzaga keltirmoqda. Bugungi kunda ayrim terrorchilik tashkilotlari internet va ijtimoiy tarmoqlardan targ'ibot, tarafdorlarni jalb qilish, noqonuniy mablag' to'plash va muvofiqlashtirish maqsadlarida foydalanishga urinmoqda. Kiberterrorchilik ham xalqaro xavfsizlik uchun jiddiy tahdidlardan biri hisoblanadi. U axborot tizimlari, muhim infratuzilma va davlat boshqaruvi tizimlariga qarshi terroristik maqsadlarda amalga oshiriladigan noqonuniy harakatlarni qamrab olishi mumkin. Bundan tashqari, terrorchilikni moliyalashtirishda raqamli moliyaviy vositalardan foydalanish xavfi ham mavjud. Bu esa davlatlardan moliyaviy nazorat, xalqaro axborot almashinuvi va kiberxavfsizlik sohasidagi hamkorlikni kuchaytirishni talab etadi. Shu bilan birga, terrorizmga qarshi kurashish jarayonida inson huquqlari, shaxsiy hayot daxlsizligi va qonun ustuvorligi tamoyillariga qat'iy rioya etilishi lozim. Chunki xavfsizlikni ta'minlash bahonasida insonning fundamental huquqlarini asossiz cheklash demokratik huquqiy davlat tamoyillariga zid hisoblanadi.

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, xalqaro terrorizm bugungi kunda xalqaro tinchlik va xavfsizlikka jiddiy tahdid soluvchi murakkab transmilliy jinoyat hisoblanadi. Uning oldini olish va unga qarshi samarali kurashish alohida davlatlarning imkoniyatlari bilan cheklanib qolmasdan, xalqaro hamkorlikni talab etadi. Xalqaro terrorizmga qarshi kurashishda xalqaro konvensiyalar, BMT Xavfsizlik Kengashi rezolyutsiyalari, milliy qonunchilik va davlatlararo hamkorlik

LAW, POLICY AND SOCIETY ПРАВО, ПОЛИТИКА И ОБЩЕСТВО - HUQUQ, SIYOSAT VA JAMIYAT
ILMIY-TAHLILIY JURNAL
Issue - 11(2026) / ISSN 3030-3052 Available at www.uznauka.uz

mexanizmlari muhim huquqiy asos bo‘lib xizmat qiladi. Tadqiqot natijasida quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

Birinchidan, xalqaro terrorizmga qarshi kurashishning samaradorligi xalqaro va milliy huquq normalarining o‘zaro uyg‘unligiga bog‘liq.

Ikkinchidan, terrorchilik faoliyatini moliyalashtirish, tashkil etish va amalga oshirishda ishtirok etgan shaxslarning javobgarligini ta’minlash muhim ahamiyatga ega.

Uchinchidan, davlatlar o‘rtasida axborot almashinuvi, huquqiy yordam ko‘rsatish va jinoyatchilarni topshirish mexanizmlarini takomillashtirish zarur.

To‘rtinchidan, terrorizmga qarshi kurashish faqat jazolash choralariga emas, balki uning kelib chiqish sabablarini bartaraf etish, profilaktika, ta’lim va huquqiy madaniyatni oshirishga ham asoslanishi kerak. Umuman olganda, xalqaro terrorizmga qarshi samarali kurashishning eng muhim sharti — xalqaro huquq normalariga rioya qilish, davlatlar o‘rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash va inson huquqlarini himoya qilishdan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent, 2023.

2. O‘zbekiston Respublikasining 2000-yil 15-dekabrdagi “Terrorizmga qarshi kurash to‘g‘risida”gi Qonuni.

3. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi.

4. Birlashgan Millatlar Tashkiloti Nizomi. — 1945-yil.

5. Terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashish to‘g‘risidagi xalqaro konvensiya. — 1999-yil.

Issue - 11(2026) / ISSN 3030-3052 Available at www.uznauka.uz

6. Bombali terrorizmga qarshi kurashish to‘g‘risidagi xalqaro konvensiya. — 1997-yil.

7. BMT Xavfsizlik Kengashining 1373-sonli rezolyutsiyasi. — 2001-yil.

8. BMTning Global aksilterror strategiyasi. — 2006-yil.

9. Xalqaro jinoiy sudning Rim statuti. — 1998-yil.

10. Birlashgan Millatlar Tashkilotining rasmiy sayti: https://www.un.org/counterterrorism